

NÜFUZ TİCARETİ SUÇU

The Offence of Trading in Influence

Mehmet Reis KOCA *

ÖZET

TCK md. 255’de düzenlenen suçun ilk hali, “yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama” iken, Türkiye’nin de taraf olduğu “Yolsuzluğa Karşı Avrupa Devletler Grubu”nun (Greco’nun) tavsiyesi üzerine, Yolsuzluk Kaynaklı Suçlarla daha etkin mücadele amacıyla, 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı yasa ile yapılan değişiklikle; hem suçun ismi “nüfuz ticareti” suçu olarak değiştirilmiş hem de suçun maddi unsurları ve cezai müeyyideleri değiştirilerek suçun cezası artırılmış ve yapısı itibarıyla de “karşılama suç” haline getirilmiştir. Suç temel şeklini, Türkiye’nin 14.01.2004 tarih ve 5065 sayılı Kanun numarası ile kabul ettiği, “Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi”nden almaktadır. Bu sözleşmenin 12. Maddesinde “nüfuz ticareti” suçunun tanımı; “Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, her türlü haksız menfaati doğrudan ya da dolaylı olarak, 2, 4 ila 6 ve 9 ila 11 inci maddelerde belirtilen, karar almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, haksız bir menfaati bir karşılık olmak kaydıyla, vaat etmek, teklifte bulunmak ve vermek filini, bilerek işleme halinde, cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla, gerekli görülen yasal önlemleri alırlar.” şeklindedir. Bu tanım, suçun yasal unsurlarının anlaşılması bakımından yol gösterici mahiyettedir.

Suçun maddi unsurlarının bir kısmı, rüşvet suçuna benzemekle birlikte, bu iki suç yasal unsurları tamamen birbirinden farklıdır. Ancak, suç tanzim edilirken, nüfuz ticareti sözleşmesi, iştirak ve teşebbüs yönleri itibarıyla rüşvet suçunun yapısı örnek alınarak düzenlenmiştir. Rüşvet suçunda, rüşvet alan tarafta yer alan kişinin, mutlaka rüşvet sözleşmesine konu işi yapacak olan kamu görevlisi olması gerekir. Oysa, nüfuz ticareti suçunda, haksız işi yapacak olan kamu görevlisinin nüfuz ticareti sözleşmesinin tarafı olmaması ve herhangi bir menfaat temin etmemesi gerekir.

Diğer yandan suç, TCK md. 158/2. Fıkrafta düzenlenen “nitelikli dolandırıcılık” suçuyla da ortak özellikler taşımaktadır. TCK md. 255’de düzenlenen nüfuz ticareti suçunda önemli olan husus “Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi” iken, TCK md. 158/2. fıkrasında düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunda önemli olan husus “Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle karşı tarafın aldatılması”dır. Görüldüğü üzere, nüfuz ticaretinde öne çıkan unsur “haksız bir işin gördürülmesi” ve “nüfuz ticareti sözleşmesi” iken, nitelikli dolandırıcılık suçunda öne çıkan unsur, “belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatma ve hile”dir.

* Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, m.reiskoca@gmail.com.

Ceza Kanunu'na yeni giren nüfuz ticareti suçunun yasal unsurlarının iyi incelenmesi ve benzerlik teşkil eden suçlardan ayırt edici kıstasların konulması gerekmektedir. Uygulamada, bu suçun yasal unsurlarını tam olarak açıklayan ve yol gösteren Yargıtay içtihatları henüz oluşmamakla birlikte, iştirak, teşebbüs ve nüfuz ticareti sözleşmesinin ne şekilde anlaşılması gerektiği hususunda rüşvet suçuna yönelik Yargıtay kararlarından yararlanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Nüfuz ticareti sözleşmesi, bahis, hile, kamu görevlisi, menfaat.

ABSTRACT

The initial appearance of the offence enshrined under Article 225 of the Turkish Penal Code (TPC) was “securing a benefit for a task outside the scope of authority”. However, upon the recommendation of the Group States against Corruption (GRECO), the title of the crime was changed to “trading in influence” with the entry into force of the Law No. 6351 on 02 July 2012. In addition, actus reus of the offence was changed, and amount of the penalty for this offence was also increased. It was turned into corresponding offence in parallel with its essence. The basic appearance of the offence derives its shape from the Criminal Law Convention against Corruption which Turkey adopted via the Law No. 5065 on 14 January 2004. Article 12 of this Convention says as follows;

“Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, giving or offering, directly or indirectly, of any undue advantage to anyone who asserts or confirms that he or she is able to exert an improper influence over the decision-making of any person referred to in Articles 2, 4 to 6 and 9 to 11 in consideration thereof, whether the undue advantage is for himself or herself or for anyone else, as well as the request, receipt or the acceptance of the offer or the promise of such an advantage, in consideration of that influence, whether or not the influence is exerted or whether or not the supposed influence leads to the intended result.”

This definition is a guide for understanding the legal elements of the offence.

Despite the similarity of some objective elements of this offence to the offence of bribery, legal elements of these offences are completely different from each other. However, the essence of the offence of bribery was taken as an example in designing this offence in respect of complicity, attempt and agreement for trading in influence. As far as the offence of bribery is concerned, the person who takes bribes must be the public employee who is to fulfill the activity which is the subject-matter of the bribery agreement. As far as the offence of trading in influence is concerned, the public employee who is to fulfill the unfair activity shall not be a party to the agreement for trading in influence as well as not to obtain any benefit.

On the other hand, this offence contains common particularities with the offence of qualified fraud. While the important aspect in the offence of trading in influence under Art. 255 is that an unfair activity is to be done, claiming that he has influence on public employee, the important aspect in the offence of qualified fraud under Art. 158/2 is that other party is deceived by claiming that he has relations with the public employees and he is respected by them as well as by promising that a particular activity is to be done. As is seen, the element that stands out in the offence of trading in influence is “activity is to be done” and “agreement for trading in influence”. On the other hand, it is “deception

and cheat by promising to get a particular activity done” in the offence of qualified fraud.

It is necessary to carefully analyze the actus reus of the offence of trading in influence which has newly entered into TPC and to lay down distinctive criteria vis-a-vis the similar offences. In practice, the guiding case-law of the Court of Cassation to explain the legal elements of this offence has not been established yet. However, the decisions of the Court of Cassations in relation to bribery can be taken into account for how the complicity, attempt and agreement for trading in influence shall be understood.

Keywords: Agreement for trading in influence, bet, deception, public employee, benefit

◆◆◆◆

GİRİŞ

TCK md. 255’de düzenlenen suçun ilk hali¹(yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama), 765 sayılı TCK md. 218’deki suça paralel bir düzenlemedir. Bazı küçük değişiklikler olmakla birlikte suçun yasal unsurları aynen korunmuştur.

765 Sayılı TCK md. 218’de “Görevine girmeyen ve yapılması veya yapılmaması hususunda yetkili olmadığı bir işi yapacağı kanaatini uyandırarak menfaat sağlayan memura bir yıldan beş yıla kadar hapis ve iki milyon liradan beşmilyon liraya kadar ağır para cezası verilir. ” şeklinde düzenleme yapılmışken, 5237 sayılı TCK’nın md. 255’in ilk halinde; 218. maddeden farklı olarak failin görevine girmeyen bir işi “yaptırabileceği” vaadinde bulunabileceği de belirtilmiştir. 218. maddede failin sadece “yapacağı kanaatini uyandırması” aranmakta, “yaptırabileceği” ögesi yer almamaktaydı. Bu nedenle suç kapsamının yeni düzenleme ile genişletildiği söylenebilecektir. Diğer taraftan bu suç ile benzer nitelikte olan 765 sayılı Kanunun 278. Maddesi, yeni TCK’da nitelikli dolandırıcılık suçu (158/2) olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

Türkiye’nin de taraf olduğu Yolsuzluğa Karşı Avrupa Devletler Grubunun (Greco’nun) tavsiyesi üzerine, Yolsuzluk Kaynaklı Suçlarla daha etkin mücadele amacıyla 6352 sayılı yasa ile, TCK’nın bir kısım maddelerinde değişiklikler yapılmış ve bazı suçların cezaları artırıldığı gibi, bazı suçlarında yasal unsurları kökünden değiştirilmiştir. Bu bağlamda; TCK md. 255’de düzenleme altına alınan “Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama” suçu, 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanunun 89. Maddesi ile değiştirilmiş ve suçun ismi “nüfuz ticareti” olmuştur. Yukarıda verilen kanun metinlerinden de anlaşılacağı üzere, suçun vasfı ve mahiyeti köklü bir değişikliğe uğramıştır. 5237 sayılı Kanunun 255. Maddesinin ilk hali sadece kamu görevlileri tarafından işlenebilen özgü bir suç iken, yeni düzenlemede suçun failinin herkes olabileceği ve kamu görevlilerinin fail olması halinde suçun nitelikli

---

¹ Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama

MADDE 255. - (1) Görevine girmeyen ve yetkili olmadığı bir işi yapabileceği veya yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

hal alacağı görülmektedir. Nüfuz ticareti suçu düzenleme altına alınırken, rüşvet suçunun yapısı ve bir çok bakımdan maddi unsurları örnek alınmıştır. Nüfuz ticareti suçunun maddi unsurları anlatıldığında özellikle nüfuz anlaşması, teşebbüs ve iştirak yönünden suçun rüşvet suçuna paralel şekilde düzenlendiği hususu çok bariz bir şekilde anlaşılacaktır.

Burada, suçun son düzenleniş şekli olan “nüfuz ticareti” suçu anlatılmaya çalışılacak ve konunun daha iyi anlaşılması bakımından kanunun ilk hali de zaman zaman kısaca anlatılacaktır.

6352 Sayılı Yasanın 89. Maddesi ile değiştirilen “nüfuz ticareti” suçunun maddi unsurlarının daha iyi anlaşılması bakımından, bu suçun ana kaynağını teşkil eden Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Türkiye'nin 14.01.2004 tarih ve 5065 sayılı Kanun numarası ile kabul ettiği Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin 12. Maddesinde “nüfuz ticareti” suçunun tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre; *“Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, her türlü haksız menfaati doğrudan ya da dolaylı olarak, 2°, 4° ila 6° ve 9° ila 11° inci maddelerde belirtilen, karar*

- ² **Madde 2- Ulusal kamu görevlilerine rüşvet verilmesi** Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, kamu görevlilerinden birine, bizzat kendisi veya bir başkası için, doğrudan ya da dolaylı olarak, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işi yapmak veya yapmaktan kaçınması için, her türlü haksız menfaati vaat ve teklif etme veya verme fiilini, bilerek işlenmesi halinde, cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla gerekli görülen yasal ve diğer önlemleri alırlar.
- ³ **Madde 4- Ulusal kamu meclisleri üyelerinin yolsuzluğu**Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, 2 ve 3 üncü maddelerle ilgili fiillerin, yasama veya idari yetkiyi kullanan herhangi bir ulusal kamu meclisi üyesi olan bir şahısla ilgili olması durumunda, bunları cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla gerekli görülen yasal ve diğer önlemleri alırlar.
- ⁴ **Madde 6- Yabancı kamu meclislerinin üyelerinin yolsuzluğu**
Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, 2 ve 3 üncü maddelerle ilgili fiillerin, bir başka Devletin yasama veya idari yetkiyi kullanan herhangi bir kamu meclisi üyesi olan bir şahısla ilgili olması durumunda, bunları cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla gerekli görülen yasal ve diğer önlemleri alırlar.
- ⁵ **Madde 9- Uluslararası örgüt görevlilerinin yolsuzluğu**
Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, 2 ve 3 üncü maddelerle ilgili fiillerin, Tarafların üyesi olduğu her türlü uluslararası veya ulus-üstü bir örgüt ya da birimde, örgütün personel yönetmeliğine uygun olarak, memur ya da anlaşmalı görevli sıfatına sahip kişi ve ayrıca bu tür bir örgüt bünyesinde görevli olsun ya da olmasın, yukarıda anılan memur ya da görevlilerle aynı faaliyetleri yürüten her türlü şahısla ilgili olması durumunda, bunları cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla gerekli görülen yasal ve diğer önlemleri alırlar.
- ⁶ **Madde 11- Uluslararası mahkemelerin hakim ve görevlilerinin yolsuzluğu**
Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen fiillerin, adli görevler ifa eden bütün şahıslar ya da yargı yetkisi Taraflarca kabul edilmiş mahkemelerin görevlileri ile ilgili olması durumunda, bunları cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla gerekli görülen yasal ve diğer önlemleri alırlar.

*almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, haksız bir menfaati bir karşılık olmak kaydıyla, vaat etmek, teklifte bulunmak ve vermek fiilini, bilerek işlenme halinde, cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla, gerekli görülen yasal önlemleri alırlar.”*Şeklinde. Görüldüğü üzere, Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinde özellikle bazı kamu görevlileri üzerinde, bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, nüfuz ticareti suçu içine alınmıştır. TCK md. 255’de yeniden düzenleme altına alınan “nüfuz ticareti” suçunun incelenmesi ve bu suçla ilgili olarak yapılacak olan yargılamalar sırasında, Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesindeki bu tanımın mutlaka nazara alınması ve buna göre karar verilmesi ve içtihatların oluşturulması gerekmektedir. Aksi takdirde suç; nitelikli dolandırıcılık suçu ile çok karıştırılacaktır.

I. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle karşı tarafta yer alan kişinin haksız bir işinin yaptırılması amacıyla menfaat temin etmek suç olarak düzenlendiğine göre, korunan hukuki değer “kamu idaresinin güvenilirliği”dir. Suçun TCK’da düzenlendiği bölüme bakıldığında da korunan hukuki değerın öncelikli olarak kamuya olan güven olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

II. SUÇUN TANIMI

“Nüfuz ticareti”; kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmek olarak tanımlanabilir. Suçun içinde mutlaka bir kamu görevlisi olmakla birlikte, bu kamu görevlisinin giyabında ve bilgisi dışında bulunan üçüncü kişiler kendi aralarında bir nüfuz ticareti anlaşması yaparak;

a- Anlaşmanın menfaat temin eden tarafında yer alan kişi; suça konu haksız işi yapacak olan kamu görevlisi üzerinde var olan veya olduğu söylenen veya öyle bir izlenim uyandıran nüfuzunu kullanarak, haksız işi yaptırmayı taahhüt etmekte,

b- Anlaşmanın karşı tarafında bulunan kişi ise, haksız bir işini gördürmek amacı ile, işi yapacak olan kamu görevlisi üzerinde nüfuzu bulunan veya öyle bir izlenim uyandıran kişiye menfaat vererek veya vaatte bulunarak haksız işinin gördürülmesini amaçlamaktadır.

Görüldüğü üzere, nüfuz ticareti suçu karşılama bir suç olup mutlaka iki tarafın bulunması ve aralarında nüfuz ticareti anlaşması yapmaları gerekir. Nüfuz ticareti suçunun taraflarından birinin cezalandırılması, en azından nüfuz ticareti anlaşması yapmaya yönelik icrai hareketlerde bulunarak suça teşebbüs etmelerine ve karşı tarafa teklifte bulunmalarına bağlıdır.

Nüfuz ticareti suçu düzenlenirken, rüşvet suçunun maddi unsurlarına paralel bir düzenleme yapılmıştır. Nüfuz ticareti suçu; “nüfuz ticareti anlaşması”, “teselsül”, “teşebbüs” ve “iştirak” bakımından, rüşvet suçundaki yapı esas alınarak düzenleme yapılmıştır. Dolayısıyla bu suçla ilgili henüz yerleşmiş Yargıtay içtihatlarının bulunmadığı da nazara alınarak, bazı sorunlar çözülürken rüşvet suçundaki içtihatlardan faydalanmak mümkündür.

Nüfuz ticareti suçu ile rüşvet suçu arasındaki fark; rüşvet suçunda, rüşvet alan kamu görevlisi rüşvet anlaşmasının ya tarafıdır ya da onun bilgisi dahilinde adına bir başka şahıs rüşvet anlaşması yapmaktadır. Yani rüşvet suçunda kamu görevlisi mutlaka suçun odağındadır ve rüşvet alan tarafın müşterek failidir. Nüfuz ticaretinde ise, suça konu işi yapacak olan kamu görevlisi, nüfuz ticareti anlaşmasının tarafı olmadığı gibi yapılan nüfuz ticareti anlaşmasından haberdar değildir. Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğunu ve onu etkileyebileceğini iddia eden 3. bir şahıs, nüfuz ticareti anlaşması yaparak menfaat temin etmekte ve karşı tarafın haksız bir işini gördürebileceğini iddia etmektedir. Zaten nüfuz ticareti anlaşmasının konusunu oluşturan işi yapacak olan kamu görevlisinin, bu anlaşmadan haberdar olması ve bilgisi dahilinde anlaşma yapılması halinde suç, nüfuz ticaretinden çıkarak rüşvet suçuna dönüşecektir.

Nüfuz ticareti suçunun düzenlendiği maddeye genel olarak bakıldığında; suçun oluşması için;

1. Failin doğrudan veya aracılar vasıtası ile, kendisine veya başkasına menfaat sağlaması veya bu konuda anlaşmaya varması,
2. Bu menfaati, nüfuz anlaşmasının karşı tarafında bulunan kişinin, haksız bir işinin gördürülmesi karşılığında; işi yapacak olan kamu görevlisi üzerinde girişimde ve telkinde bulunması için sağlanmış olması,
3. Haksız işin, bir kamu görevlisinin görev alanına girmesi ve kamu görevlisinin suç konusu nüfuz anlaşmasında taraf olmaması ve suça iştirak etmemesi,
4. Menfaat temin eden kişi bir kamu görevlisi ise, suça konu işin kamu görevlisinin görev ve yetki alanına girmemesi gerekir. Aksi takdirde suç rüşvet suçuna dönüşecektir.⁷

⁷ “...Sanığın suç tarihinde İçişleri Bakanlığı Kadastro Müdürlüğünde Kadastro Teknisyeni olarak görev yaptığı ve katılanın davalı olduğu Aralık Asliye Hukuk Mahkemesinin 2005/54 Esas sayılı dosyasında mahkemece keşifte fen bilirkişisi olarak görevlendirildiği ve düzenlediği raporu yerinde bulmayan katılanın, sanıkla bu rapor ile ilgili olarak yaptığı görüşme sırasında, sanığın katılana “rapora itiraz et, hakim yeniden

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer hususta, nüfuz anlaşmasına bağlı olarak menfaat temin eden kişinin, kamu görevlisi üzerinde gerçekten bir nüfuzunun bulunmasının gerekip gerekmediğidir. Bu suçun, temel olarak alındığı Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin 12. Maddesine bakmakta fayda vardır. Bu maddede “...karar almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın,..” denilerek, menfaat temin eden kişinin, haksız işi görecektir kişi üzerinde **“bir etki yaratma yeteneğine sahip olup olmadığı”** hatta **“etkinin ifade edilip edilmediğine”** ya da **“var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına”** bakılmaksızın suçun oluşacağı kabul edilmektedir. Bu halıyla suç aslında TCK'nın 158/2⁸. Maddesinde düzenlenen “nitelikli dolandırıcılık” suçuna çok benzemiştir. Çünkü, kamu görevlisi üzerinde herhangi bir nüfuzu veya etki yaratma yeteneği bulunmayan kişi, nüfuz sahibi olduğundan bahisle karşı tarafın haksız bir işi gördüreceğinden bahisle menfaat temin etmekle “hile” yapmakta ve karşı tarafı dolandırmaktadır. Ancak, nüfuz ticareti suçunda, kişi haksız işini gördürmek amacı ile karşı tarafa menfaat temin ettiğinden; haksız bir zeminde olduğunu bildiğinden, kanun koyucu suçlu kişinin bilerek dolandırılmasını, suçla mücadele politikası çerçevesinde korumamakta ve hatta o kişiyi de cezalandırmaktadır. Bazı olaylarda, “nitelikli dolandırıcılık” suçu ile, “nüfuz ticareti” suçu aynı anda oluşa bile, özel-genel düzenleme çerçevesinde, nüfuz ticareti suçu özel bir düzenleme olduğundan fail, nüfuz ticareti suçundan cezalandırılmalıdır. Bu konu ileride “nüfuz ticareti” suçu ile, “nitelikli dolandırıcılık” suçunun karşılaştırılması bölümünde daha geniş olarak anlatılacağından burada kısa temarla yetineceğim.

III. SUÇUN MADDİ UNSURLARI

A. Suçun Faili

TCK md. 255’de nüfuz ticareti suçu çok failli suç olarak düzenlenmiştir. Nüfuz ticareti suçu, karşılıklı işlenebilen bir suç olduğundan, kendine özgü unsurları vardır. Her şeyden önce bu suç nüfuz anlaşması ile oluştuğundan; bir tarafta menfaat vererek

keşif çıkarsın, karşı taraf beşyüz milyon verdi, sen de bir milyar ver, keşifte senin lehine rapor vereyim” demesi üzerine katılanın “hakim seni tekrar keşfe götürmezse ne olacak” dediğinde de, sanığın bu kez; “biz birbirimizden haberdarız, senin vekilin benim” şeklinde söylemesi üzerine katılanın, sanığın istediği parayı kısmen verip sanığa suçüstü yaptırarak yakalatması şeklinde gelişen ve sonuçlanan eylemde; yeniden keşif yapıp yapılmayacağı, yapılsa bile sanığın yeniden bilirkişi olarak görevlendirilip görevlendirilmeyeceğinin belli olmaması, şarta bağlı rüşvet anlaşmasının yapılamaması ve sanığın kendisi rapor düzenlemese de, düzenleyen kişilere katılan lehine rapor düzenleteceğini ima etmesi nedeniyle, oluşan eylemin 5237 sayılı TCK’nın 255. maddesinde düzenlenen “yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama” suçunu oluşturduğu halde rüşvet almaya teşebbüs suçundan hüküm kurulması,..” (Yargıtay 5. C.D., 22/03/2012 tarih, 2008/3414 esas ve 2012/2533 karar)

⁸ TCK- 158/2. Maddesi-“(2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre ezalandırılır.”

haksız işini gördürmeye çalışan ve diğer tarafta da kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördüreceği vaadi ile menfaat temin eden kişi veya kişiler vardır. Nüfuz ticareti suçunun faili herkes olabilir.

6352 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten önce suçun faili sadece kamu görevlisi iken (bu haliyle de suç özgü bir suç iken,) değişiklikten sonra, suçun faileri arasına artık herkes girmiş ve suç özgü suç olma özelliğini yitirmiştir.

Bu düzenlemeye göre;

- Nüfuz ticareti suçuna aracılık eden kişi,
- Nüfuz ticareti ilişkisinde dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri,

Müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır şeklinde değişikliğe gidilerek suç özgü suç olmaktan çıkarılmış ve önceden mağdur konumunda olan şahıslar da fail kapsamına alınmıştır.

6352 sayılı yasa ile değişik, TCK'nın 255/1. Maddesi ile, **“Kişinin kamu görevlisi olması halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.”** Hükmü getirilmiştir. Görüldüğü üzere, sanığın **kamu görevlisi** olması, suçun unsuru olmaktan çıkarılmış ve suçun ağırlatıcı sebebi sayılmıştır. Burada, fail yönünden getirilen nitelikli hal, nüfuz ticareti anlaşmasında, başka bir kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğunu belirterek kendisine veya üçüncü bir şahsa menfaat sağlayan kamu görevlisidir. Çünkü, haksız işinin gördürüleceği beklentisi ile nüfuz anlaşması yaparak karşı tarafa menfaat temin eden kişinin kamu görevlisi olmasının bir önemi yoktur.

Zaten, aynı yasa ile değişik TCK md. 255/1-son cümlesine göre, **“İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”** hükmü getirilerek nitelikli halin sadece menfaat alan kişi yönünden uygulanacağı zımni olarak kabul edilmektedir.

İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle nüfuz ticareti anlaşması yaparak karşı tarafa menfaat sağlayan kişi, yasanın önceki düzenlemesinde mağdur iken 6352 sayılı kanunla yapılan değişiklik sonucunda artık sanık konumuna getirilmiştir. Bu çok yerinde bir düzenlemedir. Çünkü, haksız bir işinin gördürülmesi amacı ile karşı tarafı haksız zemine çeken ve anlaşma teklif eden veya anlaşma yaparak menfaat veren kişi de nüfuz ticareti yapan kişi kadar suçludur.

TCK md. 255/5. Fıkrası uyarınca *“Nüfuz ticareti ilişkisinde dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır”*. Bu yasal düzenleme sebebi ile, nüfuz ticareti anlaşmasından haberdar olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri, bu suçun müşterek faili sayılacak ve asıl sanıklarla aynı cezayı alacaklardır.

Diğer yandan, aynı maddenin 7. Fıkrası uyarınca, “*Bu madde hükümleri, 252 nci maddenin dokuzuncu fıkrasında sayılan kişiler üzerinde nüfuz ticareti yapılması halinde de uygulanır. Bu kişiler hakkında, Türkiye’de bulunmaları halinde, vatandaş veya yabancı olduklarına bakılmaksızın, resen soruşturma ve kovuşturma yapılır.*” hükmü karşısında, TCK md. 252/9. fıkrasında sayılan kişilerin üzerinde nüfuz ticareti yapılması halinde suçun oluşacağı anlaşılmaktadır. Madde metni okunduğunda TCK md. 252/9. fıkrasında sayılan kişilerin mağdur mu yoksa sanık mı olacakları anlaşılamamaktadır. Konunun daha iyi anlaşılması bakımından bu konunun incelenmesi gerekir. TCK md. 252/9. Fıkrası “*Bu madde hükümleri;*

- a) *Yabancı bir devlette seçilmiş veya atanmış olan kamu görevlilerine,*
- b) *Uluslararası veya uluslararası mahkemelerde ya da yabancı devlet mahkemelerinde görev yapan hâkimlere, jüri üyelerine veya diğer görevlilere,*
- c) *Uluslararası veya uluslararası parlamento üyelerine,*
- d) *Kamu kurumu ya da kamu işletmeleri de dahil olmak üzere, yabancı bir ülke için kamusal bir faaliyet yürüten kişilere,*
- e) *Bir hukuki uyumsuzluğun çözümünü amacıyla başvurulmuş tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen vatandaş veya yabancı hakemlere,*
- f) *Uluslararası bir anlaşmaya dayalı olarak kurulan uluslararası veya uluslararası örgütlerin görevlilerine veya temsilcilerine, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması ya da uluslararası ticari işlemler nedeniyle bir işin veya haksız bir yararın elde edilmesi yahut muhafazası amacıyla; doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi ya da bunlar tarafından talep veya kabul edilmesi halinde de uygulanır.*” Bu maddedeki düzenleme ile, bu fıkrada tahdidi olarak sayılan kişiler kamu görevlisi sayılarak, rüşvet suçunun hem faili hem de mağduru olabilecekleri belirlenmiştir.

Aynı düzenlemeye, TCK md. 255/7. fıkra yolu ile atıf yapılması karşısında; TCK md. 252/9. fıkrasında tahdidi olarak sayılan ve kamu görevlisi kabul edilen bu kişiler nüfuz ticareti suçunun mağduru olacaklardır. Çünkü, “nüfuz ticareti” suçunun faili olmak için kamu görevlisi olmak gerekmemektedir. Nüfuz ticareti anlaşmasına dayalı olarak menfaat temin eden kişinin kamu görevlisi olması halinde suçun nitelikli hali gerçekleşeceğinden, TCK md. 252/9. Fıkrasında tahdidi olarak sayılan kişilerin de nüfuz ticareti suçunun faili olabileceklerinin kabulü gerekir. Bu suçun ana kaynağını teşkil eden Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin 12. Maddesine paralel bir düzenleme getirildiği görülmektedir. Bu Sözleşmenin 12. Maddesinde nüfuz ticareti suçunun tanımı yapılmaktadır. Buna göre; “*Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, her türlü haksız menfaati doğrudan ya da dolaylı olarak, 2, 4 ila 6 ve 9 ila 11 inci maddelerde belirtilen, karar almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya*

teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, haksız bir menfaati bir karşılık olmak kaydıyla, vaat etmek, teklifte bulunmak ve vermek fiilini, bilerek işlenme halinde, cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla, gerekli görülen yasal önlemleri alırlar.” Görüldüğü üzere, nüfuz ticareti anlaşmasının konusunu teşkil edebilecek kamu görevlileri bu maddede atıf yapılarak gösterilmiştir. Maddede sayılan bu kişiler aslında nüfuz ticareti suçunun mağduru konumundadırlar. Bu maddedeki atıflara göre, “**Ulusal kamu görevlileri**”, “**Ulusal kamu meclisleri üyeleri**”, “**Yabancı kamu meclislerinin üyeleri**”, “**Uluslararası örgüt görevlileri**” ve “**Uluslararası mahkemelerin hakim ve görevlileri**” üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, haksız bir menfaati bir karşılık olmak kaydıyla, vaat etmek, teklifte bulunmak ve vermek fiilini, bilerek işlenmesi suç haline getirilmektedir. Bu suçun karşılıklı tarafında yer alan kişilerin kamu görevlisi olması gerekmemektedir.

B. Suçun Mağduru

346 Nüfuz ticareti suçu, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine ilişkin olarak toplumda var olan inancı ihlal ettiğinden suçun mağduru, korunan hukuki değer de dikkate alındığında toplumu oluşturan herkestir. TCK'nın sisteminde sadece gerçek kişiler suç mağduru olabileceğinden devlet tüzel kişiliği ise, suçtan zarar gören durumundadır.

6352 sayılı yasa ile değişik, TCK'nın 255/1-son cümlesine göre, “**İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**” hükmü getirilmiştir. Buna göre, yasanın önceki düzenlemesinde, mağdur olan kişiler artık sanık konumuna girmiştir ve bu değişiklikten sonra suçun tamamlanması veya nüfuz ticareti anlaşması yapılması halinde suçun mağduru, sadece gıyabında ve bilgisi dışında üzerinde nüfuz ticareti yapılan kamu görevlisidir. Ancak; bu suç teşebbüs aşamasında kalırsa kendisinden haksız menfaat temin edilmek istenen veya haksız bir işin gördürülmesi için kendisine aracı olması için menfaat teklif edilen kişi de suçun mağduru konumuna gelecektir.

Suçtan zarar gören ise kamu idaresidir, Devlettir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi nüfuz ticareti suçu çok faili suçlardan olmakla, haksız işini gördürmek amacıyla menfaat veren kişi mağdur değil, nüfuz ticareti fiilinin faili durumundadır. Ancak, nüfuz ticareti anlaşmasının teşebbüs aşamasında kalması durumunda, karşı tarafa menfaat teklif eden veya vermeyi kabul etmeyen kişi de bu suçun mağduru olacaktır. Örneğin; Ankara Aile Mahkemesinde boşanma

davası olan Ahmet, davanın kendi aleyhine sonuçlanacağını anlaması üzerine, bu mahkemenin hakimi ile samimi olan Ali isimli C.Savcısının yanına giderek “senin aran hakim beyle iyi, davayı benim lehime sonuçlandır, sana 20.000 TL para vereceğim” demesi üzerine, C.Savcısının bu teklifi kabul etmemesi sebebi ile nüfuz ticareti anlaşmasının yapılmaması durumunda, C.Savcısı Ali bu durumda suçun mağduru konumundadır. Aynı olayda tersine C.Savcısı Ali’nin teklifle giderek, nüfuz ticareti anlaşması teklif etmesi üzerine bu teklifin davacı Ahmet tarafından kabul edilmemesi olayında Ahmet mağdur, C.Savcısı Ali’de kamu görevini kullanarak nüfuz ticareti anlaşması teklifinde bulunduğu için fail durumundadır. C.Savcısı, kamu görevlisi olduğundan dolayı TCK md. 255/1. fıkranın 2. cümlesi uyarınca suç nitelikli hale dönüşecek ve ceza yarı oranında artırılacaktır.

C. Maddi Konu-Yarar

5237 Sayılı TCK md. 255/1. fıkrasında nüfuz ticaretinin tanımı yapılırken suçun konusu “*menfaat*” olarak ifade edilmiştir. 02.07.2007 tarihinden önceki yasal düzenlemede, suçun konusu “yarar” olarak belirtilmiş iken, 6352 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten sonra suçun konusu “menfaat” olarak değiştirilmiştir. TCK md. 255/1. fıkrasına göre “*Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vastasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden kişi..*” şeklinde düzenleme yaparak suçun maddi konusunu daha geniş şekilde düzenleme altına alınmıştır. “Menfaat” kavramı “yarar” kavramından çok daha geniş olduğundan bu değişiklik doğru bir düzenlemedir.

Maddede kullanılan “*menfaat*” kavramının geniş anlaşılması gerekir.”*Menfaat*”den anlaşılması gereken, kamu görevlisinin ekonomik, hukuksal veya kişisel durumunu objektif olarak iyileştiren her türlü edimdir. Bu bakımdan kamu görevlisinin durumunu maddi veya manevi bakımdan değiştirerek onu tatmin eden, almadığı, kabul etmediği haline göre kendisini daha müsait duruma getiren her şey “*menfaat*” kavramına dâhildir. Bu yarar maddi, manevi veya cinsel nitelikte olabilir.⁹ Diğer bir anlatımla, hangi isim altında olursa olsun maddi, manevi, hissi nitelikte her türlü yarar bu kapsamda düşünülmelidir. Menfaatin az ya da çok olmasının önemi bulunmamakla birlikte yine de cezalandırmaya müstehak bir ağırlıkta olması gerekir.

Menfaat kamu görevlisinin kendisine sağlanabileceği gibi, onun bilgisi ve nüfuz ticareti anlaşmasının içeriği dâhilinde üçüncü şahsa da temin edilebilir. Örneğin: Sanık Ahmet’in evinde kiracı olarak oturan Gürün Asliye Hukuk Mahkemesi Hakimi Mehmet’in, gıyabında ve bilgisi dışında, bu mahkemede oğlu Hüseyin’in boşanma davası bulunan sanık Hasan’ın ev sahibi Ahmet’le nüfuz ticareti anlaşması yaparak,

---

⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler; 8. Baskı, Ankara-2008, s. 873-874; Baytemir, Erdal, Kamu İdaresinin Güvenirliliğine Ve İşleyişine Karşı Suçlar İle Banka Zimmeti, Ankara-2011, s.849

sanık Ahmet'in köyünde bulunan Cami Derneğine 5.000 TL para bağışlanmasına karşılık, evlerinde oturan ve ailecek görüştüğünü ve hatırının bulunduğu iddia ettiği hakim Mehmet'i ikna ederek davanın Hüseyin lehine sonuçlanmasını taahhüt ettiği olayda, sanıklar Ahmet ve Hasan kendi aralarında yaptıkları nüfuz ticareti anlaşması ile, üçüncü kişi konumundaki Cami Derneğine menfaat sağlamaktadırlar. Bu suç konusu olayda, mağdur konumunda olan kişi gıyabında nüfuz ticareti anlaşması yapılan, kamu görevlisi Mehmet'dir.

Elde edilecek menfaatin fiilen alınmış olması şart değildir. Menfaatin alınması veya nüfuz ticareti anlaşmasının yapılması ile suç tamamlanmış olur.

Nüfuz ticareti anlaşması, haksız bir işin gördürülmesini sağlamaya yönelik olacağından önceden bir anlaşma veya teklif bulunmaksızın, iş yapıldıktan sonra duyulan memnuniyet sonucu kamu görevlisi üzerindeki nüfuzunu kullandığını iddia eden kişiye hediye verilmesi durumunda, nüfuz ticareti suçunun oluştuğundan söz edilemez. Fail kamu görevlisi ise, disiplin soruşturması yapılabilir.

D. Nüfuz Ticareti Suçuna Konu İşin Kamu Görevlisinin Görevine Giren Bir İş Olması

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 255. maddesinde gerekçesinde "*Maddenin birinci fıkrasında, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, haksız bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi müstakil bir suç olarak tanımlanmıştır. Suçun temel şekli bakımından, kendisine menfaat temin edilen kişinin kamu görevlisi olması gerekmemektedir. Buna karşılık, işi yapmakla görevli olan kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin kamu görevlisi olması, bu suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır.*" denilmek suretiyle nüfuz ticareti suçunun oluşabilmesi için menfaat karşılığı gördürülmek istenen haksız işin kamu görevlisinin görev alanına girmesi ve bu kamu görevlisinin nüfuz ticareti anlaşmasından ve suçundan haberdar olmaması gerekir.

Görevli olma kapsamına kamu görevlisinin başka kamu görevlileriyle birlikte yapacağı işler de dâhildir. Kamu görevlisinin işin tamamından sorumlu olması da şart değildir. Ayrıca, kamu görevlisinin yaptığı işin kamu görevlisinin dâhil olduğu kurula ait bulunması veya yapılması ya da yapılmaması gereken işin kesin ya da itirazı kabil olması, ya da üst makamın denetim veya onayına tabi olması, bir başka makam tarafından iptal edilebilir olması ile işlemin diğer kamu görevlilerinin imza ya da mührüyle tamamlanması işin onun görevine girmediğini göstermez.

Hâkim, somut olayda üzerinde nüfuz kullanılarak gördürülecek olan haksız işin kamu görevlisinin görev alanına girip girmediği hususunu, görev ve yetkileri belirleyen yasal düzenlemelere, gördürülmek istenen işlemin niteliğine göre olaysal olarak saptaması gerekir.

E. Nüfuz Ticareti Anlaşması

6352 sayılı yasa ile getirilen en büyük değişikliklerden birisi de TCK md. 255/2. fıkrasında düzenleme altına alınmıştır. Buna göre, “Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.” Bu düzenlemede, rüşvet anlaşmasına benzer şekilde düzenlenmiş ve nüfuz ticareti anlaşması suçun temel unsuru haline getirilmiştir.

Suçun teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı veya tamamlanıp tamamlanmadığı hususunda dikkate alınması gereken husus; nüfuz ticareti anlaşmasının hangi aşamada olduğudur. Nüfuz ticareti anlaşması tamamlanmış ise, menfaatin elde edilmesinin veya suça konu işin yerine getirilip getirilmediğinin önemi yoktur. Baz alınması gereken husus nüfuz ticareti anlaşmasının tamamlanıp tamamlanmadığıdır.

Örneğin: Sanık (A) askere gidecek oğluna çürük raporu almak istemektedir, sanık (B) askeri hastanedeki doktorlarla arasının iyi olduğunu sanık (A)’ya anlatarak, 10.000 TL para vermesi halinde çürük raporu aldirabileceğini belirterek nüfuz anlaşması teklifinde bulunduğu, sanık (A)’nın da bu teklifi kabul etmesi üzerine nüfuz anlaşmasının yapıldığı, daha sonra sanık (A)’nın doktorlarla görüşerek ve şahsi münasebetini kullanarak (doktorların nüfuz anlaşmasından haberi olmaması gerekir aksi halde suç rüşvet suçuna dönüşür) çürük raporunun alınması sağlanması halinde nüfuz ticareti suçu oluşacaktır. Bu örnekte nüfuz ticareti anlaşmasının çürük raporu tanziminden önce yapılması gerekir aksi takdirde suç dolandırıcılık suçuna dönüşecektir. Şöyle ki: Sanık (B) raporun düzenlendiğini öğrenip, sanık (A)’ya gelerek bu işi ben halledeceğim diyerek menfaat temin etmesi halinde suç dolandırıcılık olur.

Diğer yandan, yukarıdaki örnekte, sanık (A) ile (B)’nin aralarında nüfuz anlaşması yapmalarından sonra, sanık (A)’nın doktorlarla görüşmemesi veya çürük raporu alındıktan sonra sanık (B)’nin taahhüt ettiği 10.000 TL’yi sanık (A)’ya vermemesi suçun oluşması bakımından önemli değildir. Çünkü, TCK md. 255/2. fıkrası uyarınca taraflar özgür iradeleri ile menfaatin temini konusunda anlaşmaya vardıkları an itibarıyla suç tamamlanmış gibi sayılacaktır. Nüfuz ticareti suçu aslında suça konu menfaatin sanığın hakimiyeti altına girdiği an tamamlanacaksa da, TCK md. 255/2’deki özel düzenleme ve suç izleme politikası gereği, nüfuz anlaşmasının yapılması da suçun tamamlanmış gibi kabulünü zorunlu kılmaktadır.

IV. SUÇUN MANEVİ UNSURLARI

Nüfuz ticareti suçu doğrudan kastla işlenebilir. Nüfuz ticareti suçunun her iki tarafında yer alan faillerde ve iştirakçilerinde, haksız bir işin menfaat karşılığında gördürülmesi için kamu görevlisine nüfuz yolu ile etki etme kastı vardır.

Nüfuz ticareti suçunda menfaat temin eden failin kastı, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, karşı tarafın haksız bir işini gördürme vaadiyle

menfaat temin etmektir. Buna karşın karşı tarafa menfaat temin eden kişinin kastı ise, menfaat temini yolu ile işi yapacak olan kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişiden yardım alarak haksız olan bir işini gördürmek istemesidir.

V. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

A. Teşebbüs

Suçta teşebbüste fail, suçu tamamlamak amacıyla hareket etmesine rağmen, elinde olmayan nedenlerden dolayı bunu gerçekleştirememektedir. Sanık, işlemek istediği suça ilişkin icrai hareketlere başlamakla birlikte elinde olmayan sebeplerle suçu tamamlayamamakta ve istediği neticeyi elde edememektedir. Bu bağlamda; nüfuz ticareti suçunun icrai hareketleri bölünemediğinden, teşebbüse elverişlidir. Bu suçta sanık, nüfuz ticareti anlaşması yapmak üzere, icrai hareketlere başlamakla birlikte elinde olmayan sebeplerle anlaşma yapılamamakta ve sanık istediği neticeyi elde edememektedir. Nüfuz ticareti anlaşması yapıldıktan; fakat öngörülen yarar sağlanmadan ya da yapılması/yapılmaması öngörülen iş gerçekleştirilmeden önce vazgeçme durumunda, TCK'nın 36.maddesi anlamında gönüllü vazgeçmeden söz edilemez. Çünkü anlaşma yapılmakla suç tamamlanmış kabul edildiğinden, tamamlanan suçtan vazgeçilemez.

350 Bu suça yönelik olarak özel teşebbüs hükmü getirilmiştir. TCK'nın 255/3. Maddesine göre ; “*Birinci fıkrada belirtilen amaç doğrultusunda menfaat talebinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi ya da menfaat teklif veya vaadinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi hallerinde, birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.*”. Bu suçla ilgili olarak getirilen özel teşebbüs hükmü, rüşvet suçu ile ilgili olarak getirilen özel teşebbüs hükmüne benzemektedir. Burada artık TCK'nın 35. Maddesinde düzenlenen genel teşebbüs hükmü yerine, 255/3. Maddesinde düzenlenen özel teşebbüs hükmü uygulanacaktır. Ancak, suç tarihinin 02.07.2012 tarihinden önce olması halinde teşebbüs hükmü yönünden lehe yasa değerlendirmesi yapılması gerekmektedir.

Suçun teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı hususu; nüfuz ticareti anlaşmasına bakılarak tayin edilir. Çünkü, TCK md. 255/2. fıkrasına göre, “*Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolünür.*”. Bu hüküm uyarınca nüfuz ticareti suçunda anlaşma tamamlanmış ise, menfaatin elde edilmesinin veya suça konu işin yerine getirip getirilmemesinin önemi yoktur. Baz alınması gereken husus; nüfuz ticareti anlaşmasının tamamlanıp tamamlanmadığıdır. Nüfuz ticareti suçuna ilişkin eylemin teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı; TCK md. 255/2. fıkrası ile, aynı maddenin 3. fıkrası birlikte değerlendirmeye alınarak belirlenmelidir.

Nüfuz ticareti suçu karşılama suç olduğundan, bazı durumlarda anlaşmanın her iki tarafında yer alan kişinin eylemi teşebbüs aşamasında kalabilir. Örneğin, sanık

Ahmet'in oğlu eroin ticareti suçu sebebi ile gözaltına alınması üzerine, olayın C.Savcılığına intikalini önlemek için, İlçe Emniyet Müdürü ile araları iyi olan ve İlçede Milli Eğitim Müdürlüğü yapan sanık Hasan'ın yanına giderek “*senin aran Emniyet Müdürü ile iyi, sana 10.000 TL vereyim, olay C.Savcılığına intikal etmeden emniyet aşamasında kapanmasını sağla*” dediği, sanık Hasan'ın da “*evet benim Emniyet Müdürü ile aram iyi, ona söyleyerek oğlunu kurtarırım ama senden 50.000 TL alırım.*” dediği, bu teklifin de sanık Ahmet tarafından kabul edilmemesi üzerine nüfuz ticareti anlaşmasının yapılmadığı durumda her iki tarafın eylemi de nüfuz ticaretine teşebbüs suçunu oluşturur. Çünkü, taraflar aralarında nüfuz ticareti anlaşması yapmaya çalışmış ancak iradeleri ortak bir noktada buluşmadığı için her iki tarafın teklifi de sonuçsuz kalmıştır.

B. İştirak

Nüfuz ticareti suçunun faili, 6352 sayılı yasadan önceki yasal düzenlemede sadece kamu görevlisi iken, 6352 sayılı Yasa ile değişik TCK md. 255'de düzenleme altına suçta fail herkes olabilir. Nüfuz ticaretinde, menfaat temin eden kişinin kamu görevlisi olması suçun ağırlatıcı sebebi haline getirilmiştir.

Nüfuz ticareti suçu özgü suç olmadığından dolayı, iştirak yönünden genel iştirak kuralları geçerli olmakla birlikte; 6352 sayılı Yasa ile değişik TCK md. 255/4. fıkrasıyla özel iştirak hükmü getirilmiştir. Bu maddede yapılan değişikliğe göre; “*Nüfuz ticareti suçuna aracılık eden kişi, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.*” Bu özel düzenlemede, rüşvet suçuna paralel olarak getirilen bir düzenleme olup, esas itibarıyla bu suça iştirak edenler yönünden aleyhe bir düzenlemedir. Çünkü, TCK md. 255/4. fıkrasındaki bu özel düzenleme bulunmadığı takdirde, iştirak yönünden TCK'nın genel hükümlerine gidilecek ve suça ferî şekilde iştirak edenler yönünden TCK'nın 39. Maddesi¹⁰ uyarınca cezadan indirim yapılabilecekti. Ancak, 6352 sayılı yasa ile değişik TCK md. 255/4. fıkrası uyarınca nüfuz ticareti suçuna ne şekilde olursa olsun aracılık eden kişi, müşterek fail sayılacak ve asıl failin aldığı ceza ile cezalandırılacaktır. Bu hüküm uyarınca asıl failin eylemi teşebbüs aşamasında kalmış ise, aracılık yaparak suça iştirak eden failin eylemi de teşebbüs aşamasında kalmış sayılacaktır.

---

¹⁰ **TCK-Madde 39-** (1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

(2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

- Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.
- Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.
- Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.

02.07.2012 tarihinde yapılan bu düzenleme aleyhe olduğundan, 02.07.2012 tarihinden önceki “yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama” suçuna aracılık eden kişi hakkında TCK’nın 39. maddesinde düzenleme altına alınan genel iştirak maddesi uyarınca hüküm kurulacak ve cezadan ½ oranında indirim yapılacaktır. Ancak; suç tarihi 02.07.2012 tarihinden sonra ise, TCK md. 255/4. fıkrasında düzenleme altına alınan bu özel hüküm uygulanacaktır. Bu düzenleme aleyhe bir düzenleme olduğundan suç tarihine dikkat edilmelidir.

Ayrıca, 5352 sayılı yasa ile değiştirilen TCK md. 255/5. fıkrasına¹¹ göre, nüfuz ticareti suçundan dolayı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilisi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, TCK’nın 37. Maddesi uyarınca **müşterek fail** olarak cezalandırılacaktır. Ancak, burada menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkililerinin bu amaçla sağlanan yararı teslim aldıkları ya da kabul ettiklerini bilmeleri suçun manevi ögesi ve müşterek faillikten, diğer bir deyişle suçu birlikte işlemekten sorumlu tutulmaları bakımından önem taşımaktadır.¹²

Nüfuz ticareti suçunu iki kamu görevlisinin aralarında anlaşarak gerçekleştirmesi de olanaklıdır. Her iki kamu görevlisinin birlikte, müşterek fail olarak suçu işlediğinin kabul edilebilmesi için, hukuka aykırı bir işin yapılması veya yapılmamasının her ikisinin yetki ve görev alanları dışında bulunması gerekir.

352

C. İçtima ve Teselsül

İçtima konusunda genel içtima kuralları uygulanır. Yani ne kadar nüfuz ticareti eylemi varsa o kadar da suç vardır ve failler her bir eylemden dolayı ayrı ayrı cezalandırılır.

Ayrıca, nüfuz ticareti suçunun sebebini teşkil eden ve nüfuz ticareti anlaşmasına dayalı olarak kamu görevlisine haksız bir işin gördürülmesi eylemi ayrı bir suç oluşturması halinde, bu suç nüfuz ticareti suçunun temel ya da nitelikli bir unsuru olmadığı takdirde failler hem nüfuz ticareti suçundan hem de diğer suçtan cezalandırılırlar. Örneğin, sanık Mehmet eşine nitelikli cinsel saldırıda bulunan ve bu suç nedeniyle Jandarma tarafından gözaltına alınan Ahmet isimli şahsın, Jandarmada bulunduğu sırada işkence görmesi ve dövülmesi için, Jandarma komutanı olan Hüseyin isimli şahısla arasının iyi olduğunu bildiği Bülent isimli şahsın yanına giderek “*senin aran Jandarma Komutanı ile aran iyi, gözaltında bulunan ve eşime karşı yüz kızartıcı bir suç işleyen Ahmet’in gözaltında iken biraz dövülmesini ve işkence yapılmasını istiyorum, bu işi yaptırırsan sana 20.000 TL veririm.*” dediği ve sanık Bülent’in de bu teklifi kabul ederek nüfuz ticareti anlaşmasının yapıldığı, daha sonra sanık Bülent’in

¹¹ TCK’nın 255/5. Maddesi “Nüfuz ticareti ilişkisinde dolayı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır”.

¹² Meran, Necati, Zimmet, 3. Yargı Paketindeki En son Değişikliklerle Rüşvet- İrtikap, Görevi Kötüye Kullanma Suçları, Seçkin, 2. Baskı, Ankara 2012, s.362.

samimiyeti bulunan Jandarma Komutanının yanına giderek, “*sanık Ahmet çok kötü bir suç işledi, karşı tarafın yuvasının dağılmasına neden oldu, bu şahsı gözaltındayken biraz dövdürüp, işkence edersen çok sevirim*” dediği ve Jandarma Komutanı’nda herhangi bir menfaat temin etmeden, Ahmet’in işlediği suçun yüz kızartıcı bir suç olmasından ve sanık Bülent’in telkin ve azmettirmesinden etkilenerek sanık Ahmet’i nezarethanede dövdürüp aç ve susuz bırakırsa, sanıklar Mehmet ve Bülent hem nüfuz ticareti suçunun hem de azmettirmeleri sebebi ile gözaltında bulunan şahsa işkence veya müessir fiil suçlarının faili olurlar ve her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmaları gerekir. Çünkü, işlenen işkence veya müessir fiil, nüfuz ticareti suçunun temel ya da nitelikli unsuru (TCK.m.42) olmadığından faille ayrıca işkence veya müessir fiil suçundan dolayı ceza verilmesi gerekir.

Nüfuz ticareti suçunun müteselsil suç şeklinde işlenmesi mümkündür. TCK md. 43/1. fıkrasına göre, “*Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir.*” Nüfuz ticareti suçunda teselsülün gerçekleşmesi için mağdur konumunda bulunan ve haksız işi görececek olan kamu görevlisine karşı, aynı tarafların aynı suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda işlenmesi gerekir. Örneğin, İstanbul (X) Aile Mahkemesi hakimi olarak görev yapan Hakim İhsan’ın bilgisi dışında, bu mahkemede davaları olan sanık avukat Ahmet ile, aynı adliyede C.Savcısı olarak çalışan Mehmet isimli şahsın, beş ayrı dava yönünden farklı tarihlerde nüfuz ticareti anlaşmaları yaptıkları ve bu anlaşmalar dahilinde C. Savcısı olan sanık Mehmet, ayrı zamanlarda arkadaşı olan Hakim İhsan’ın yanına giderek söz konusu davalar bakımından telkin ve tavsiyelerde bulunması halinde, her iki sanık yönünden teselsülen nüfuz ticareti suçu oluşacaktır. Tabi burada C.Savcısı, kamu görevlisi olarak bu suçu işlediğinden nitelikli nüfuz ticareti suçunu işlemiş sayılacak ve cezası ½ oranında artırılacaktır.

Ayrıca; Türk Ceza Kanununun 43. maddesinin 2. fıkrasında yapılan düzenlemeyle “*Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkraya hükmü uygulanır*” şeklindeki hükmü gözetilerek, nüfuz ticareti suçunun faillerinden birisi bir suç işleme kararının icrası kapsamında bir defada aynı zaman ve mekanda birden fazla kişiyle nüfuz ticareti anlaşması teklif etmesi üzerine onlarında bu teklifi kabul etmesiyle nüfuz ticareti anlaşması yaparak menfaat temin etmesi, keza birden fazla kişinin birlikte giderek karşı tarafın haksız bir işinin gördürülmesi için kamu görevlisine karşı nüfuzlarını kullanacaklarını beyan ederek, nüfuz ticareti anlaşması yapmaları durumunda karşı tarafta bulunan iki kişiye tek seferde menfaat temin etmesi durumunda nüfuz ticareti suçunun zincirleme tek suç olarak kabulü gerekir. Örneğin, bir köyde kaçak elektrik kullandıklarından dolayı haklarında tutanak tutularak para cezası kesilen on kişiye bir araya toplayan sanık Erol’un, bunlara hitaben “*benim aram Tedaş müdürü ile çok iyi, aramızda 10.000 TL toplayıp bana verirseniz, hakkımızda tutulan tutanakları iptal ettireceğim*” demesi üzerine, bu on kişinin

kendi aralarında konuşup anlaşarak karşı tarafın teklifini kabul etmeleri üzerine yapılan nüfuz ticareti anlaşması sebebi ile aslında on ayrı suç oluşmakla birlikte, menfaat temin eden kişi bu eylemi tek bir fiille gerçekleştirdiğinden, eylem tek suç kabul edilecek ve TCK md. 43/2. fıkrası delaletiyle TCK md. 43/1. fıkrası uyarınca teselsül hükmü uyarınca ceza artırımı yapılacaktır.

Buna karşın; aynı nüfuz ticareti anlaşmasına dayalı olarak anlaşmada öngörülen yararın bir kerede değil de taksit taksit alınması veya verilmesinin suçun teklifine engel teşkil etmeyeceği, hususu gözden uzak tutulmamalıdır.

VI. “NÜFUZ TİCARETİ” SUÇU İLE “NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK” SUÇUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

TCK md. 255’de düzenlenen suçun uygulamadaki en büyük handikapı bu suçun yasal unsurlarının nitelikli dolandırıcılık suçuna çok benzemesi ve hatta bazen iç içe geçmesidir. “Nüfuz ticareti” suçu ile, TCK md. 158/2. fıkrasında düzenlenen “nitelikli dolandırıcılık” suçlarının birleşmesi söz konusu olabilir. Bu konunun anlaşılabilmesi için iki suçun yasal unsurları arasındaki farkların incelenmesinde yarar vardır. Hatta konunun daha iyi anlaşılması açısından bu suçların 765 sayılı TCK’nın yürürlükte olduğu dönemdeki uygulanma ve Yargıtay tarafından yorumlanma hususlarına da bakmakta fayda vardır.

Uygulamada 765 sayılı Kanunun 278. maddesinde yer alan suç ile, 218. maddedeki suç birbirine karıştırılmakta idi. Hatta bu karışıklığa bazı dolandırıcılık fiillerinin 218 ya da 278. madde kapsamında görülmesi de yol açmaktaydı. 765 sayılı Kanunda, bu madde şu şekilde düzenlenmişti:

765 Sayılı TCK Madde 278: *“Her kim olursa olsun resmi meclisler azasından yahut Devlet memurlarından biri nezdinde hatırı sayıldığı yahut onlarla münasebeti bulunduğu iddia ederek haklarında vuku bulacak tavassuta medarı teşvik yahut mükafat olmak üzere yahut aza veya memurun himayesine mukabil onlara verilmek veya onlara verilmesi lazım gelen hediye veya mükafata sarf olunmak bahanesiyle kendi yahut başka bir kimse hesabına para veya sair menfaat alır veya kabul eder veya bunların verilmesine vaad alırsa bir seneden beş seneye kadar hapis olunur ve bin liradan az olmamak üzere temin veya vaad olunan menfaatin üç misli ağır para cezası alınır.*

Fail milletvekili veya siyasi parti kademelerinde fiili vazife almış olduğu takdirde yukarıdaki cezalar üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur. Ayrıca faile amme hizmetlerinden memnuiyet cezası da verilebilir. Fail, Devlet memurlarından ise cezasına müebbeden memuriyetten mahrumiyet cezası ilave olunur. ”

Belirtelim ki, bu suçla benzeyen fakat memur olmayan kişilerce de işlenebilen 765 sayılı Kanunun 278. maddesinde düzenlenen; *“devlet memurlarına intisap iddiasıyla*

menfaat temin etme suçu” olarak adlandırılan suç, 5237 sayılı TCK md. 158/2. fıkrasında nitelikli dolandırıcılık suçu olarak düzenlenmiştir.

5237 sayılı TCK Madde 158/2: “Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. ”

158/2. maddedeki suçun cezası 2 yıldan 7 yıla kadar hapis ve adli para cezasıdır. Önceki 278. maddeye göre cezası ağırlaştırılmıştır.

765 sayılı Kanunun 218. maddesinde yazılı suçun oluşabilmesi bakımından; kamu görevlisi olan failin “görevli ve yetkili olmadığı konuda, mağduru yetkili ve görevli olduğuna inandırarak menfaat sağlamış olması gerektiği” kabul edilmekteydi.¹³ Buna karşın, 278. maddedeki suçun faili herhangi bir kimse veya ‘memur’ olabilmekteydi. 765 sayılı Kanun döneminde failin belirli bir memur nezdinde hatırı sayıldığından söz ederek mağdura tavassut edilmesini sağlayacağı iddiasıyla menfaat temin etmesi fiili 278. madde kapsamında görülüyordu.¹⁴ Diğer taraftan, belirli bir memurla intisab iddiasında bulunmadan genel olarak ilgililer tarafından hatırının sayıldığı yolunda kanaat uyandırmak suretiyle (örneğin bakanlıklarda tanıdıklarım var seni işe yerleştireceğim ya da milletvekili danışmanıyım, atamanı yaptıracağım diyerek) çıkar sağlaması suçları dolandırıcılık (m.503)¹⁵ suçu olarak değerlendirilmekteydi. Şimdi ise gerek son örnekteki eylemler ve gerekse eski 278. madde kapsamındaki fiiller nitelikli dolandırıcılık suçu sayılacaktır.¹⁶

Görüldüğü üzere TCK md.158/2’deki suçun faili herhangi bir kimsedir. Ancak failin, yapılacak işle ilgili olarak görev ve yetkisi bulunmayan bir kamu görevlisi

¹³ 5.CD. 5.2.1996, 3826/193

¹⁴ “Sağın hiçbir sıfat ve görevi olmadığı halde Alaca ilçesi 2 nolu sağlık ocağında bulunurken müşterinin rapor almak üzere gelmesini fırsat bilerek, yetkililer nezdinde hatırı sayıldığı izlenimi uyandırıp işini halledeceğini söyleyerek ondan 4 milyon lira para istediği, müşterinin 2 milyon lira vereceğini söylemesi üzerine bu para ile elindeki matbu rapor evrakını alarak doktor ve hemşerisi olan diğer sanık Tekin’e verip istirahat raporu düzenlettirdiği, böylece adı geçen nezdinde hatırı sayıldığı izlenimiyle işini halledeceğini söyleyip müşteriyi inandırarak rapor düzenlettirmek suretiyle menfaat sağladığı, ancak müşterinin bir süre sonra karşılığında makbuz düzenleneceğini zannederek verdiği para için makbuz verilmeyeceğini anlayınca parayı geri istemesi üzerine korkarak iade ettiği sabit olduğu halde TCK’nın 278/1. maddesi uyarınca mahkumiyeti yerine beraatına karar verilmesi yasaya aykırıdır.” (5.CD. 2.4.1998, 771/1380.)

“Sağın iki ayrı olayda belli bir savcı nezdindeki hatırını kullanarak zanlılara adli soruşturmada avantaj sağlayacağını vaad ile çıkar sağlamaya kalkışmasının TCY’nın 278/1. maddesinin iki defa uygulanmasını gerektirdiği gözetilmeden, suçun kamuya yönelik bir suç olduğu biçimindeki yasal olmayan gerekçeyle TCY’nın 80. maddesi ile artırım yapılması bozmayı gerektirmiştir.” (4.CD. 4.3.2002, 18084/2925)

¹⁵ 5.CD. 5.2.1996, 3826/193

¹⁶ Gökcan, Hasan Tahsin, Gökcan, Hasan Tahsin, Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı Suçlar, s.610-611

olması da olasıdır. Yine bu maddeye göre yapılacak işin belirli bir iş olması gerekli iken, işin yaptırılacağı yetkili veya yetkililerin belirli olup olmamasının suçun oluşumunda bir önemi yoktur. “Vaadiyle aldatma” tabiri, failin mağdurun iradesini bu yolda etkileyecek ve ikna edecek davranışlarda bulunmayı kapsamaktadır. Diğer taraftan, yapılacak işin yasaya uygun veya aykırı olması da suçun teşekkülü açısından önemsizdir. 5237 sayılı TCK md. 158/2. fıkrasındaki suçun maddi unsuru; kamu görevlileri nezdinde hatırı sayılması dolayısıyla belli bir işin ‘gördürüleceği’ vaadiyle mağduru aldatarak menfaat temin etmektir. Yapılması veya yapılmaması gereken işin fail tarafından görülmesi söz konusu değildir. Maddede kullanılan ifade “işin gördürüleceği vaadiyle” şeklindedir. Bu nedenle mağdur, işin fail tarafından “görülmeyp” onun aracılığıyla başka bir kamu görevlisi tarafından görüleceğini bilmektedir.¹⁷

Diğer taraftan, 6352 Sayılı Yasanın 89. Maddesi ile değiştirilen nüfuz ticareti suçunun maddi unsurlarının daha iyi anlaşılması bakımından, bu suçun ana kaynağını teşkil eden Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Türkiye’nin 14.01.2004 tarih ve 5065 sayılı Kanun numarası ile kabul ettiği Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin 12. Maddesinde “nüfuz ticareti” suçunun tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre; *“Taraflar, kendi iç hukuklarına uygun olarak, her türlü haksız menfaati doğrudan ya da dolaylı olarak, 2, 4 ila 6 ve 9 ila 11 inci maddelerde belirtilen, karar almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, haksız bir menfaati bir karşılık olmak kaydıyla, vaat etmek, teklifte bulunmak ve vermek fiilini, bilerek işlenme halinde, cezai yaptırım gerektiren bir suç haline getirmek amacıyla, gerekli görülen yasal önlemleri alırlar.”* Şeklindedir. Görüldüğü üzere, Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinde özellikle bazı kamu görevlileri üzerinde *“bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın, menfaat temin etmek”* nüfuz ticareti suçu içine alınmıştır. Bu maddede *“...karar almaya muktedir herhangi bir kişi üzerinde bir etki yaratma yeteneğine sahip olduğunu belirten veya teyit eden herhangi bir kimseye, o şahıs ya da bir başka kişi için olsun ya da bu etkiyi sağlamak için ve etkinin ifade edilip edilmediğine ya da var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına bakılmaksızın,..”* denilerek, menfaat temin eden kişinin, haksız işi göreceği kişi üzerinde **“bir etki yaratma yeteneğine sahip olup olmadığı”** hatta **“etkinin ifade edilip edilmediğine”** ya da **“var sayılan etkinin istenen sonucu doğurup doğurmadığına”** bakılmaksızın nüfuz ticareti anlaşması yapması halinde suçun oluşacağı kabul edilmektedir.

¹⁷ Gökcan, Hasan Tahsin, age, s.611-612

Bu düzenlemeden şu ortaya çıkmaktadır. Nüfuz ticareti anlaşmasına bağlı olarak bir kamu görevlisi üzerinde nüfuzu veya etkisi bulunduğundan bahisle menfaat temin eden kişinin, gerçekte kamu görevlisi üzerinde herhangi bir nüfuzunun bulunmaması veya en küçük bir etki veya telkinde bulunmasının mümkün olmaması halinde de nüfuz ticareti anlaşması geçerliliğini koruyacak ve suç oluşacaktır. Zaten, TCK md. 255'in" içeriğinde yer alan “..bahisle” kelimesinden bu açıkça ortaya çıkmaktadır. Çünkü bahis kelimesi içinde, “şansını deneme”, “olasılık” bulunmaktadır. Nüfuz ticareti anlaşmasına dayalı olarak haksız bir işini gördürmeye çalışan kişi, haksız bir zeminde olduğunu, anlaşmanın karşı tarafında yer alan kişinin kamu görevlisine bu işi kesin olarak yaptırılmayacağını bilmekte buna rağmen adeta şansını deneyerek karşı tarafa menfaat temin etmektedir. Bu haliyle suç, aslında TCK md. 158/2¹⁸. fıkrasında düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçuna çok benzemektedir. Çünkü, kamu görevlisi üzerinde herhangi bir nüfuzu veya etki yaratma yeteneği bulunmayan kişi, nüfuz sahibi olduğundan bahisle karşı tarafın haksız bir işi gördüreceğinden bahisle menfaat temin etmekle “hile” yapmakta ve karşı tarafı dolandırmaktadır. Ancak, nüfuz ticareti suçunda, kişi haksız işini gördürmek amacı ile karşı tarafa menfaat temin ettiğinde; haksız bir zeminde olduğunu bildiğinden, kanun koyucu suçlu kişinin bilerek dolandırılmasını, suçla mücadele politikası çerçevesinde korumamakta ve hatta o kişiyi de cezalandırmaktadır. Çünkü, nüfuz ticareti anlaşmasında, menfaat temin eden kişi kadar haksız işini gördürmeye çalışan kişi de suçlu ve sorumludur.

6352 sayılı Yasa ile değiştirilen TCK'nın 255. Maddesinde ki suç ile, aynı Yasanın 158/2. Maddesinde düzenlenen suçların karşılaştırılmasına bakıldığında;

TCK md. 255'de düzenlenen nüfuz ticareti suçunda önemli olan husus “*Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi*” iken, TCK md. 158/2'de düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunda önemli olan husus “*Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle karşı tarafın aldatılması*”dır. Görüldüğü üzere, nüfuz ticaretinde öne çıkan unsur “haksız bir işin gördürülmesi” ve “nüfuz ticareti anlaşması” iken, nitelikli dolandırıcılık suçunda öne çıkan unsur, “belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatma”dır. Nüfuz ticareti suçunun oluşabilmesi için, kamu görevlisi üzerinde nüfuz kullanarak haksız bir işin menfaat karşılığı gördürülmesi gerekmektedir. Burada, nüfuz ticareti anlaşmasının her iki tarafında yer alan kişiler haksız bir zeminde olduklarını, verilen menfaatin haksız olarak alındığını bilmekte ve buna rağmen anlaşmaktadırlar.

---

¹⁸ TCK- 158/2. Maddesi-“(2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.”

Nüfuz ticareti suçunda, suçun omurgasını nüfuz ticareti anlaşması oluştururken, nitelikli dolandırıcılıkta aldatma ve hile vardır. Nüfuz ticareti anlaşması yapılırken her iki taraf ta haksız bir zeminde olduklarını bilmektedirler. Taraflardan biri diğer tarafa giderek, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, bu nüfuzunu kullanarak işi yaptırabileceğini ve ancak belli bir miktar menfaat verilmesini teklif etmekte, karşı tarafta bu teklifi kabul ederek nüfuz ticareti anlaşmasını yapmaktadırlar. Teklif tam tersine haksız işin yaptırmak isteyen taraftan da gelebilir. Her iki taraftan gelen teklifin karşı tarafça kabul edilmemesi halinde nüfuz ticareti anlaşması yapılamadığından suç teşebbüs aşamasında kalmaktadır.

Nitelikli dolandırıcılık suçunda, menfaat temin etmek isteyen kişi karşı tarafı aldatarak ve hile kullanarak belli bir işin yapılacağı vaadinde bulunmaktadır. Bu suçun yapısında, aldatılan tarafın iradesi sakatlandığı için anlaşma bulunmamaktadır. Nitelikli dolandırıcılık suçunda, aldatılan taraf kendisinden alınmak istenen menfaatin haksız olarak alındığını bilmemekte ve karşı tarafı yasal zemin içinde kabul ederek menfaati vermektedir. Suç bu yönüyle ikna suretiyle irtikap suçuna benzemekle birlikte; ikna suretiyle irtikapta kamu görevlisi kendi görev alanına giren bir işle ilgili olarak güveni kötüye kullanarak menfaat temin ettiği halde, nitelikli dolandırıcılıkta fail kamu görevlisi olmadığı gibi güvenin kötüye kullanılması da yoktur. Nitelikli dolandırıcılıkta fail, kamu görevlisi olsa dahi görev alanına giren bir hususla ilgili

358

TCK md. 255’de yer alan “kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle” ifadesindeki “bahisle” kelimesi, nitelikli dolandırıcılık suçu ile 255. maddedeki suçun, maddi unsurlarının bu noktada karıştırılmasına yol açmıştır. Çünkü, “bahis” kelimesi de içeriğinde hile ve dolandırıcılığı içermektedir. TCK md. 158/2. fıkrasında yer alan “**Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin etmek**” tabiri ile “*kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle*” tabirleri birbirine çok yakın ifadelerdir. Artık iki suçun maddi unsurunda fail tarafından bir işin “kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle” ögesi ortak noktayı oluşturmaktadır. Çünkü yeni düzenlemeyle, önceki dönemdeki gibi 255. maddenin (218’in) maddi unsurunun; “görevli ve yetkili olmadığı konuda mağduru yetkili ve görevli olduğuna inandırarak menfaat sağlama” olduğu söylenemeyecektir. Madde gerekçesinde açıklandığı üzere; md. 255’deki suçta menfaat veren kişi, yapılacak işin failin görevine girmediğini bilmekte, ancak failin uyandırdığı kanata bağlı olarak işi failin herhangi bir şekilde yapacağına veya yaptıracağına inanmaktadır.¹⁹

Diğer yandan 158/2. maddedeki “belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak” şeklindeki ifade de iki suçu ayırmada yeterli değildir. Bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatmak demek, işin gördürüleceği konusunda mağdurun iradesi aldatılmak suretiyle

¹⁹ Gökcan, Hasan Tahsin, age, s.

ikna edilmesi anlamına gelmektedir. Bunun, 255. maddedeki; “kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle” ifadesinden bir farkı bulunmamaktadır. Burada sadece işin “haksız bir işin gördürülmesi” ile “belli bir işin gördürülmesi vaadi ile” unsuru yönünden farklılık arz etmektedir. Örneğin; nüfus memuru olan Ali, belediye fen memuru ve belediye başkanı ile olan yakınlığından söz ederek mağdur Osman’ın arsası için belediyeden inşaat ruhsatı almasını sağlayabileceğine inandırarak ondan bu iş karşılığı 500 TL para alması durumunda haklı bir işin yapılması bakımından hile ve desise kullanıldığından suç nitelikli dolandırıcılığa girmektedir. Bu eylemde maddi unsur; belirli bir işin yaptırılacağı vaadiyle aldatma suretiyle menfaat temin etmedir. Bu unsur 158/2. maddeye uymaktadır. Buradaki eylemde, haksız bir işin gördürülmesi unsuru bulunmadığından nüfuz ticareti suçu oluşmamaktadır. Fakat, aynı nüfus memuru, imara aykırılık sebebi ile mühür vurulan inşaatın ruhsat işini halledebileceğini, Belediye Başkanı ile arasının iyi olduğunu ve onu ikna ederek bu işi halledeceğini belirterek karşı taraftan belli bir menfaat temin ederse, burada haksız bir işin gördürülmesi olduğundan ve karşı taraf; işin haksız bir iş olduğuna bilerek nüfuz ticareti anlaşması yaptığından suç nüfuz ticareti suçunu oluşturmaktadır. Ancak, bu son eylemde haksız olmakla birlikte, belli bir işin gördürüleceği vaadi ile menfaat temini de olduğundan suç nitelikli dolandırıcılık suçunu da oluşturmaktadır.

Bu konunun daha iyi anlaşılması bakımından bir başka örnekle açıklamakta fayda vardır. Örneğin, (X) Adliyesinde mübaşir olarak çalışan (A), (B) isimli şahsın yanına giderek “senin Asliye Ceza Mahkemesinde görülmekte olan bir davan var, hakim beyle aram çok iyi, benim hatırımı kırmaz, bana 5.000 TL verirken seni bu davadan beraat ettireceğim” dediği, sanık (B)’nin de bu teklifi kabul ederek sanık (A)’ya 5.000 TL verdiği ancak daha sonra da Asliye Ceza Mahkemesindeki davadan mahkum olması üzerine, dolandırıldığından bahisle sanık (A) hakkında şikayetçi olması halinde suçun vasfı ne olacaktır. Bu olayda, sanık (A)’nın (B) isimli şahıstan para almasına karşın, Asliye Ceza Hakimine herhangi bir tavassutta bulunmaması, sanık (B)’nin beraat etmesi için herhangi bir çaba içine girmemesi halinde eylem nitelikli dolandırıcılık suçuna dönüşecek midir? Bu olayın çözümünde ve suçun vasfının doğru olarak tayininde hareket noktamız, işini gördürmek için karşı tarafa menfaat temin eden veya vaadde bulunan kişinin gördürmek istediği için haksız olup olmadığı hususudur. Çünkü, nitelikli dolandırıcılık(TCK 158/2) suçu ile nüfuz ticareti suçunun vasfı yönünden ayrıldığı tek husus; gördürülmek istenen işin haksız bir iş olup olmadığıdır. Somut olayda, sanık (B) haksız bir işini gördürmek ve yargılandığı davadan beraat etmek için, davaya bakan hakimle arasının iyi olduğunu düşündüğü veya öyle bir izlenim uyandırılan sanık (A) ile bir anlaşma yapmaktadır. Sanık (A)’nın nüfuz anlaşması uyarınca haksız işi yaptıracağını vaad ettiği kamu görevlisi ile arasının iyi olup olmamasının ve kamu görevlisini ikna edecek gücünün bulunup bulunmamasının bir önemi yoktur. Sanık (A), sanık

(B)'den 5.000 TL almasına karşın hiçbir harekette bulunmasa dahi nüfuz ticareti suçu oluşacaktır. Bu noktada, sanık (A)'nın kamu görevlisi üzerinde herhangi bir nüfuzu bulunmamasına karşın, böyle bir izlenim uyandırarak nüfuzticareti anlaşması yapması halinde, eylem nitelikli dolandırıcılık suçuna çok yaklaşımakta ve hatta iç içe geçmektedir.

Kanaatimizce bu sorunu görünüşte içtima kuralı ile çözmek mümkündür. Mahsus suçlarla genel suçlar arasında da özel-genel norm ilişkisi kurulabilmektedir.²⁰ Aslında TCK md. 255'deki suçun da memurlarca işlenen bir dolandırıcılık türü olduğu doktrinde yargı kararlarında belirtilmiştir.²¹ 158. madde; 157. madde karşısında özel norm olmakla birlikte 255. madde karşısında genel norm niteliğindedir. Buna karşın hukuki konuların farklı bulunması durumunda özel- genel norm ilişkisi değil, temel norm - yardımcı norm ilişkisinden yola çıkılmalıdır.²² Genel ve tamamlayıcı/ yardımcı nitelikteki 158. madde karşısında, 255. madde özel ve temel/asli norm niteliğindedir. Bu bakımdan fiilin iki norma da uygun bulunması durumunda 'yardımcı normun sonralığı'²³ gereği yalnızca 255. madde ile ceza verilmelidir.²⁴

Bundan başka, gerekçede belirtildiği üzere şayet kamu görevlisi, görülmesi istenen iş konusunda kendisi esasen görevli ve yetkili olmadığı hâlde, görevli ve yetkili olduğundan ve işi yapacağından bahisle kişiyi yanıltarak menfaat temin etmiş ise, artık bu suçun değil, genel dolandırıcılık suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir.²⁵

TCK md. 255'de düzenlenen nüfuz ticareti suçunun rüşvet suçundan farklı olduğuna değinmek gerekmektedir. Rüşvet suçunda failin yetki ve görevi içerisindeki bir işin rüşvet anlaşmasına dayalı olarak ve belli bir menfaat karşılığı yapılması amacıyla yarar sağlanmaktadır. Halbuki, md. 255'deki suçta failin görevi dışında kalan ve bir başka kamu görevlisinin görev alanına giren haksız bir işin yaptırılması(gördürülmesi) için yarar temin edilmektedir.

Diğer taraftan TCK md. 255 ile, md. 257/3 arasındaki fark ise; 257/3. maddedeki suçun oluşabilmesi için yapılacak işin failin görevi kapsamında bulunması zorunludur. Buna karşın 255. madde bakımından ise, işin görev dışında olması zorunluluğu bulunmaktadır.

---

²⁰ Önder, Ayhan, *Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul 1992*, s. 452.

²¹ Erman/Özek, *Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar*(TCK 316-368), İstanbul-1996, s. 125.

²² Demirbaş, Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 4. Baskı, Ankara 2006, s. 446; İçel, Kayıhan: *Suçların İçtimai, İstanbul 1972*, s. 187.

²³ İçel, Kayıhan, *Suç Teorisi*, s. 459. Ancak belirtelim ki, bazı yazarlara göre de bir fiille ceza yasasındaki farklı hukuki konuları koruyan suçların ihlal edilmesi halinde fikri içtima kuralı uygulanmalıdır; Centel/Zafer/Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 3. Bası, s. 494.

²⁴ Gökcan, Hasan Tahsin, age, s.612

²⁵ Gökcan, Hasan Tahsin, age, s.612

VII. YAPTIRIM VE MÜSADERE

Suçun müeyyidesi iki ayrı başlıkta düzenlenmiştir.

a-Buna göre, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle haksız bir işin gördürülmesi amacıyla menfaat temin faillerle ve failin suçuna aracılık eden iştirakçilere; iki yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezasıdır. Bu suçu işleyen kişi kamu görevlisi ise, cezası ½ oranında artırılacaktır. Adli para cezası seçimlik olmayıp, hapis cezasıyla birlikte zorunlu olarak hükmedilecektir. Adli para cezası TCK md. 52'ye göre hükmedilecektir. Temel cezanın belirlenmesinde 61. madde hükmü gözetilmelidir.

b-Haksız bir işini gördürmek amacıyla kamu görevlisi üzerinde nüfuz kullanılmak amacıyla yönelik nüfuz ticareti anlaşması yapan ve bu kişinin suçuna iştirak edenlerin cezası; bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıdır.

Yukarıda arz ve izah çalışılan gerektirici nedenler gözetilerek; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri **doğrultusunda** uygulama yapılarak belirlenen sonuç hapis cezası iki yıl veya daha az ise,

i- Öncelikli olarak CMK'nın 231. Maddesinde düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması hususu değerlendirilecektir. Mahkeme yaptığı değerlendirme sonunda, CMK'nın 231/6. Maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verirse, CMK'nın 231/7. Maddesi uyarınca artık hapis cezasının seçenek yaptırımlara çevrilmesi veya ertelenmesi hususuna giremeyecektir.

ii- Ancak; mahkeme hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar verdiği takdirde;

aa- Eğer verilen sonuç hapis cezası bir yıl veya daha az süreli ise, diğer bir anlatımla 49. maddenin 2. fıkrası uyarınca kısa süreli olması halinde mahkeme; hapis cezasının 50. maddede yazılı adli para cezası veya diğer güvenlik tedbirlerine çevrilmesine hükmedebilecektir. (TCK'nın 50/1-f maddesinde düzenlenen kamuya yararlı bir işte çalışma cezasına çevrilme hususunda sanığın gönüllü olup olmadığı sorulmalıdır.).

bb- Diğer yandan, 50. maddenin 3. fıkrası uyarınca fiili işlediği tarihte onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş bulunanların, daha önce hapis cezasına mahkum edilmemiş olmaları koşuluyla, mahkum edildiği bir yıl ve daha az süreli hapis cezalarının 1. fıkrada yazılı seçenek yaptırımlarından birine çevrilmesi zorunludur.²⁶

cc- Yalnızca hapis cezasının ertelenebileceği, adli para cezasının ertelenemeyeceği cihetle, hükmedilen ceza iki yıl veya daha az süreli hapis cezası olması ve 51. maddenin 1. fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yazılı koşulların gerçekleşmesi halinde cezanın ertelenebileceği, cezanın ertelenmemesi halinde, hapis cezasına mahkumiyetin sonucu olarak, sanık hakkında ayrıca 53. maddenin 1. fıkrasında

---

²⁶ Akçin, İhsan, Kamu İdaresinin Güvenirliliğine Ve İşleyişine Karşı Suçlar, Ankara-2007, s.127

yazılı hak yoksunluğunun söz konusu olacağı, ancak bu hak yoksunlukları hapis cezasının doğal sonucu olması nedeniyle, ayrıca bu hususa hükümde yer verilmesinde zorunluluk bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 3628 sayılı Kanununun 14. maddesi hükmüne benzer düzenlemeye 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda da yer verilerek, 55. madde ile bir **güvenlik tedbiri** olarak öngörülen “suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile, bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilecektir” şeklinde hükme yer verilmekle, nüfuz ticareti suçunun işlenmesiyle elde edilen maddi menfaatler ile, bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların TCK’nın 55. maddenin 1 ve 2. fıkraları uyarınca “kazanç müsaderesine” karar verilmesi gerekmektedir.

VIII. SUÇUN SORUŞTURULMASI VE KOVUŞTURMASI

Bu suç, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 17. maddesinde öngörülen suçlar içinde bulunmamaktadır. Suçun niteliği ve işleniş biçimi uyarınca; herkes tarafından işlenen bir suç olması sebebi ile genel soruşturmaya tabidir. Bu suçun nitelikli halini oluşturan, kamu görevlisinin fail olması bakımından suç görev sebebiyle değil, görev sırasında işlenmiş suçlardan olduğundan 4483 sayılı Yasa kapsamında olmayıp genel soruşturma usulüne tabidir. Çünkü bu suçun nitelikli halinde, kamu görevlisi olan fail görev ve yetkisine girmeyen bir işi yapmayı veya yaptırmayı taahhüt etmesi şeklinde işlenmektedir. Bu nedenle fiil 4483 sayılı Kanundaki özel soruşturma kapsamında görülemeyecek ve genel hükümlere göre C. Savcısınca doğrudan soruşturulacaktır. Görevli mahkeme, asliye ceza mahkemesidir.

IX. SORUŞTURMA AŞAMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

A. Sanığın İfadesi Alınırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- 1- Sanıkların nüfuz ticareti anlaşmasının hangi tarafında (menfaat alan tarafta mı yoksa veren tarafta mı) yer aldığı,
- 2- Nüfuz ticareti anlaşması konusunun somut olarak ne olduğu hususunun sorulması,
- 3- Nüfuz ticareti anlaşmasında menfaat temin eden sanığın elde edeceği menfaat veya vadin somut olarak belirlenip belirlenmediği,
- 4- Nüfuz ticareti anlaşmasını hangi tarihte yapıldığının özellikle belirlenmesi,
- 5- Nüfuz ticareti anlaşmasının tamamlanıp tamamlanmadığı ve tarafların gerçek iradeleriyle anlaşmayı yapıp yapmadıkları,
- 6- Nüfuz ticareti anlaşmasına bağlı olarak 3. bir şahsa menfaat temini sağlanmış ise bu 3. şahsın veya tüzel kişi temsilcisinin nüfuz anlaşması içeriğinden haberdar olup olmadığının sanıklardan özellikle sorulması

7- Sanıklar veya tanıklar dinlenmeden önce bunlara sorulacak soruların önceden hazırlanması ve belli bir sistematik içinde sorulması,

8- Özellikle örgütlü suçlarda soruların ve ifadelerin en zayıf halkadan başlanarak yukarıya doğru gidilmesi,

b-Soruşturma sırasında toplanması gereken bilgi ve belgeler

1- Nüfuz ticareti anlaşmasının tarafında kamu görevlisinin bulunması halinde, anlaşmanın konusunun menfaat temin eden kamu görevlisinin görev alanında olup olmadığının özellikle sorulması ve araştırılması gerekmektedir.

2- Nüfuz ticareti anlaşmasının konusunu teşkil eden ve haksız olarak gördürülmek istenen işin bir kamu görevlisinin görev alanına girip girmediği hususu araştırılmalı ve kamu görevlisinin çalıştığı kurumdan bu husus sorulmalıdır.

3- CMK 128, 135, 139, 140 maddelerindeki tedbirler suçun örgütlü olarak işlenmesi halinde uygulanabilir.

4- Nüfuz ticareti suçunun menfaat temin eden taraflarından birinin kamu görevlisi olması halinde, dolaylı yoldan haksız mal edinme olabileceğinden 3628 sayılı yasa uyarınca soruşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda sanığın çalıştığı kurumdan suç tarihi öncesi ve sonrası dönemi kapsayacak şekilde mal bildirim belgelerinin istenmesi ve ayrıca mal varlığının kolluk marifetiyle araştırılması gerekmektedir.

5- Soruşturma yapılırken CMK nun 157. maddesi uyarınca gizliliğe olabildiğince dikkat edilmesi,

6- Kamu görevlisinin nüfuz anlaşması kapsamında yaptığı işlemler var ise buna dair belge asıllarının temini ile dosyaya konulması,

7- Özellikle örgütlü nüfuz ticareti suçlarında MASAK'dan yardım talep edilmesi,

8- Söz konusu nüfuz ticareti eylemi ile ilgili kamu görevlisi hakkında idari soruşturma yürütülüyor ise, kurum müfettişleriyle koordineli çalışılması ve soruşturma tamamlanmış ise idari soruşturma evraklarının onaylı bir suretinin istenmesi gerekir.

SONUÇ

Yukarıda açıklandığı üzere, ceza hukukuna yeni bir suç şekli olarak giren nüfuz ticareti suçunun yasal unsurlarının daha iyi anlaşılması ve özellikle de nitelikli dolandırıcılık suçu(TCK md. 158/2) ile karıştırılmaması bakımından yasal unsurlarının iyi irdelenip değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu suç Ceza Hukuku sistemine 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun ile girdiğinden ve 6352 sayılı Yasadaki değişiklikler de Greco'nun rapor ve tavsiyelerine bağlı olarak yapıldığından, bu suçun tanımının yapıldığı Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin 12. Maddesinin göz önüne alınarak suçun maddi unsurlarının tespit edilmesi ve bu tespit doğrultusunda karar verilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, nüfuz ticareti suçu ile nitelikli dolandırıcılık suçları yönünden ayırım yapmak zorlaşacaktır.

Bu bağlamda, herhangi bir somut olayda bu iki suçun maddi unsurlarının doğru tespit edilmesi bakımından göz önüne alınması gereken en önemli kıstas; nüfuz ticareti suçunda öne çıkan unsurun “haksız bir işin gördürülmesi” ve “nüfuz ticareti anlaşması” iken, nitelikli dolandırıcılık suçunda öne çıkan unsur, “belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatma”dır. Nüfuz ticareti suçunun oluşabilmesi için, nüfuz ticareti anlaşmasına bağlı olarak menfaat temin eden fail; kamu görevlisi üzerinde nüfuz kullanarak karşı tarafın haksız bir işini menfaat karşılığı gördüreceğini telkin etmesi gerekmektedir. Burada, nüfuz ticareti anlaşmasının her iki tarafında yer alan kişiler haksız bir zeminde olduklarını, verilen menfaatin haksız olarak alındığını bilmekte ve buna rağmen anlaşmaktadırlar. Nitelikli dolandırıcılık suçunda ise, fail hile ve desise kullanarak mağdurdan menfaat temin etmekte ve mağdurun kamudaki herhangi bir işini çözeceğini iddia etmektedir. Bu suçta mağdur taraf haksız bir zeminde olduğunu bilmemektedir.

◆◆◆◆

KAYNAKÇA

Akçin, İhsan; Kamu İdaresinin Güvenirliliği ve İşleyişine Karşı İşlenen Suçlar, Ankara-2007

364

Artuk, Mehmet Emin/Gökçen Ahmet/Yenidünya A.Caner; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara-2008(Gözden Geçirilmiş)

Baytemir, Erdal; Açıklamalı- İçtihatlı, Kamu İdaresinin Güvenirliliği ve İşleyişine Karşı Suçlar ile Banka Zimmeti, Ankara- 2011

Centel/Zafer/Çakmut; Türk Ceza Hukukuna Giriş, 3.Basım, Beta Yayınevi, İstanbul 2005

Demirbaş, Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2006.

Erman Sahir/Özek Çetin; Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar(TCK 316-368), İstanbul-1996

Gökcan, Hasan Tahsin; Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap ve Rüşvet Suçları, Seçkin, Ankara-2008.

İçel, Kayıhan; Suçların İçtimai, İstanbul-1972

Meran, Necati; Zimmet, 3. Yargı Paketindeki En son Değişikliklerle Rüşvet- İrtikap, Görevi Kötüye Kullanma Suçları, Seçkin, 2. Baskı, Ankara 2012

Önder, Ayhan; Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul-1992.

Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/ Artuç, Mustafa; Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara-2010.